

april 93

Ajda Kalan (Lesjak)

NAVDUŠUJE JO VSE, KAR JE PREPROSTO, ELEMENTARNO

Medijske osebnosti so že od nekdaj zbujele posebno pozornost. V radijskih in televizijskih programih je zanje obilo priložnosti. Tu so znani novinarji, novinarke, voditelji, voditeljice oddaj in napovedovalci, napovedovalke.

Napovedovalski poklic je ne dosegljiva želja mnogih. Zato je bil zame obisk pri Ajdi Kalan (Lesjak), svojevrsten novinarski izziv. Ajda je poklicna govornica že več let. Ni le napovedovalka, ampak tudi mentorica za govor v Centru za kulturo govora na Radiu Slovenija. Čeprav gre za ime, ki se pojavlja v »špici« radijskih in televizijskih programov, si upam trditi, da Ajdo poznamo le obrobno. Res pa je, da nikoli ni silila v ospredje, temveč je bilo zanjo pomembno predvsem delo. Ni pretirana trditelj, da jo je prav njeno vztrajno in uspešno delo uvrstilo v sam vrh slovenskega poklicnega napovedovalstva. Nedvomno je Ajda strokovna elita. Seveda pa taki laskavi naslovi ne pridejo čez noč. V govorništvo, tako v teorijo kot v prakso, je vlagala dolga leta. Uspeh seveda ni izostal.

Prvič sem se z Ajdo Kalan srečal pred nekaj leti. Takrat sem tudi sam obiskoval njen tečaj govorne tehnike in z vrhano žlico zajemal dragoceno znanje, ki mi ga je posredovala z veliko mero potrpežljivosti, tenkočutnosti in poslušanja. Ajdina izrazita barva glasu se človeku usede naravnost v dušo, je nekaj posebnega, zelo drugačna od drugih; prav tako pa tudi njeno pedagoško delo, v katerem je toliko prizadevnosti in popolnosti. Nikakor ni zadovoljna s povprečnim govorništvo. Kritična je in delo posameznega govornika temeljito analizira, posluša, nenehoma preverja in spremlja razvoj posameznega učenca v govornem tečaju.

Z Ajdo se dolgo nisva videla, zato je bilo tokratno srečanje toliko bolj pristržno, razgibano in hkrati vznemirljivo. Pogovarjala sva se v njeni učni sobi, kjer je polno knjig; tu je tudi mikrofoni, ki je pravzaprav osnovni rekvizit z vsotehniko, brez katere bi bile govorne vaje nepopolne, nemogoče. Ta prostor je v prvem nadstropju radijske hiše na Tavčarjevi 17 v Ljubljani. Je v bistvu del Centra za kulturo govora. Kramljala nisva le o Ajdini največji ljubezni-napovedovanju, ampak o vseh mogočih

življenjskih področjih, zlasti pa o ustvarjalnem delu.

Ajda se mladih dni in šolanja spominja takole; »Sem rojena ljubljanka in se zgodnjega otroštva v Ljubljani spominjam le medlo. V dragem spominu mi je ostal Bled, ta čudoviti biser Gorenjske in stara mama, pri kateri sem živela sproščeno in nadvse srečno. Moj svetel spomin se vrača tudi na Jelovico in senik, v katerem smo preživljali počitnice. Tukaj smo živeli sila preprosto, brez vsakršnega udobja. Spali smo na senu, kuhali na improviziranem štedilniku, nabirali gobe, maline, borovnice. Ni naključje, da sem že zgodaj vzljubila naravo in njene številne lepote, ki se kar same ponujajo, le opaziti in videti jih je treba. Ta stik z naravo je pripomogel, da še danes vsak prost trenutek izkoristim za številne sprehode in vdihavam svež zrak, ki ga je na Gorenjskem, kjer zdaj živim že več let še vedno dovolj. Tudi sicer težim v življenju k vsemu preprostu, elementarnemu. Dragocen je tudi spomin na šolske klopi, na številne sošolce, pa na gimnazijska leta in na profesorje. S kakšno vneto in navdušenjem so nam predavali in nas bodrili pri učenju.« Gimnazijsko maturo iz francoščine je Ajda opravila z odliko in nato na Filozofski fakulteti v Ljubljani študirala angleščino, francoščino in italijanščino.

— **Kako se spominjate prve radijske avdicije in prvih začetkov na radiu, ki so povezani z napovedovanjem?**

»Več razlogov me je pripeljalo na radijsko avdicijo, osnovni razlog je bil zagotovo ljubezen do jezika, navsezadnje pa sem tudi želela izboljšati družinski proračun. Izbrana sem bila med 298 kandidati. Šolala me je gospa Ana Mlakar, radijska avtoriteta in velika osebnost, katero še danes globoko spoštujem in občudujem. Že po 19 urah radijskega šolanja sem smela pred mikrofoni. To je bil nedvomno velik uspeh, saj je znano, da je šolanje dolgotrajno in je za vsakega učenca zelo

težko, saj zahteva govorni tečaj zvrhano mero zbranosti in odgovornosti.«

— **Poklic napovedovalca, napovedovalke, je širok pojem. Kako bi ga vi predstavili?**

»Napovedovalski poklic je zame najlepši na svetu; je poklic, ki ga imam rada in mi že od vsega začetka predstavlja nenehen izziv. Rada bi povedala, da se je naše delo ves čas, odkar sem začela, spreminjalo. V začetku smo bili napovedovalci bolj togi, zaprti, resni, klasični, suhoparni, zdaj pa ima napovedovalec možnost, da po svoji presoji in znanju oblikuje oddaje. Tako je postal moderator, soustvarjalec oddaj. S svojim delom vnaša med poslušalce osebnostni šarm, daje oddaji poseben ton, in ji da težo.«

— **Avdicije, ki jih organizirata Radio in Televizija dokazujejo, da je zanimanje za to delo izjemno. Kdo se lahko prijavi in kakšna so merila za sprejem v napovedovalske vrste?**

»Na avdicijo se prijavi zelo veliko kandidatov. Pridejo z različnih slovenskih območij, kar nas radice zelo veseli, vendar pa prehudo narečje ni sprejemljivo za napovedovalca, motijo pa tudi govorne napake. Na avdicijah naša radijska komisija prisluhne vsem kandidatom in če imamo srečo, odkrijemo med 200 kandidati enega ali dva, ki izpolnjujeta pogoje za šolanje. Seveda ne smem prezreti dejstva, da so pomembni tudi barva glasu, zdrav mikrofonski glas, visoka izobrazba, tu je še smisel za interpretacijo najrazličnejših zvrsti besedil, itd.«

— **Vaša napovedovalska pot in s tem tudi poklicna kariera je šla strmo navzgor; kmalu se z vami srečamo tudi na televiziji. Kakšni so vaši začetni spomini, povezani z delom na televiziji?**

»Preden se je zavrtela »špica« prvega televizijskega Dnevnika, sem že imela stik s televizijo, sprva kot bralka takratne informativne oddaje TV Obzorik. Delo na televiziji sem od vsega začetka opravljala z veliko odgovornostjo. Res je bila televizija takrat mlada in vsi smo

bili neke vrste učenci. Bilo je veliko skupinskega dela, tesnega sodelovanja, pa tudi veliko pristnega prijateljstva. Po vsaki oddaji smo bili srečni, če je šlo vse skozi brez TV škrata. Tehnika takrat nikakor ni bila tako izpopolnjena kot danes. Spominjam se, da smo morali biti vedno pripravljene na to, da bo kaj odpovedalo. Spomini na začetke pri televiziji so lepi, prijazni. Ponosna sem, da so me že na začetku moje napovedovalske poti povabili na TV.«

— **Ima delo na radiu kakšne prednosti v primerjavi s televizijo, kjer so vendarle določene zakonitosti?**

»Tako delo na radiu kot na televiziji zahteva od posameznika kar največjo koncentracijo, zakonitosti pa so na radiu in televiziji. Težko bi se opredelila in podala sodbo o zahtevnosti in težavnosti dela na radiu in na TV. Pogosto je na radiu celo težje, saj si v stiku s poslušalcem samo s svojim glasom in naš radijski turnus je dolg, prav tako snemanja nekaterih radijskih oddaj, kjer prebiramo najrazličnejša besedila.«

— **Zdaj že več let niste le napovedovalka, ampak se posvečate mladim govornicam, kot mentorica za radijski govor. Kakšno delo je to, kako poteka in koliko časa traja?**

»Ob napovedovalskem delu že dolgo opravljam poklic mentorice, učiteljice za radijski govor. Ko so mi ponudili delo z mladimi kadri, je bilo to zame zelo častno in silno odgovorno. V to delo me je nesebično vpeljala Ana Mlakar, ki mi je posredovala svoje znanje in mi pomagala pri mojih začetkih in trenju najtrših orehov. Mlade govorce učim z veliko ljubeznijo in ne spominjam se, da bi v vseh dolgih letih imela kakšne posebne težave. Po opravljeni avdiciji gredo kandidati v tečaj govorne tehnike, kjer ob branju besedil izboljšujemo, popravljamo »pilimo« govor. S tako imenovano teorijo govora pa se ukvarjajo fonetiki. Novinarje za delo pred mikrofonom usposobimo v letu dni, za napovedovalca pa je šola govora bistveno daljša in govorno jezikovno znanje mora biti dosti temeljitejše in popolnejše. Po končani avdiciji smejo mladi govorniki pred mikrofoni. Mnogi se vračajo na vaje, kjer še dodatno izpopolnjujemo in negujemo pridobljeno znanje.«

— **Vaš drugi dom sta nedvomno radio in televizija, veliko časa preživite v službi. Kako to sprejema družina?**

»Moje delo je turnusno, kar pomeni, da sem veliko zdoma. Trudim se in nenehno usklajujem urnik z družino, da sem lahko skupaj s sinom Blažem, ki je gimnazijec in hčerko Polono, ki končuje osemletko. Tudi mož, ki je zobozdravnik, precej časa preživi v službi in je vselej v kombinaciji z mojim urnikom. Ves prosti čas preživimo skupaj in smo, preprosto rečeno, srečna družina.«

— **Razpeti ste med Kranjem in Ljubljano. Vsakodnevno potovanje v obe smeri je v prometnem vrvežu nevarno in utrudljivo. Kako to prenašate?**

»Prav nič me ne moti vožnja, saj je to edini čas, v katerem lahko kaj v miru premislím.«

– **Proste trenutke posvečate družini. Prepričan sem, da vam dela v hiši ne zmanjka; so vam vaši družinski člani v pomoč?**

»Na srečo mi je uspelo vzgojiti sina in hčer tako, da mi veliko pomagata, mož pa je nasploh sijajen organizator dela. Rada bi tudi povedala, da so vsi trije zelo nezahtevni, potrpežljivi in se ne pritožujejo, če so za kosilo samo sendviči. Je pa tudi res, da znajo sami imenitno kuhati. Zgodilo se je že, da so me moji presenetili z dobrim kosilom.«

– **Kdor ne mara živali, ne mara ljudi, pravi slovenski pregovor. Za**

žiti z delom. Pri nas ima možnost jahanja vsakdo, ki je pripravljen prijeti za delo in je pripravljen za medsebojno sodelovanje; to je pomembno vodilo in menim, da tudi pošteno do vseh v konjeniškem klubu. V našem klubu vzgajamo mlade k trdemu delu, lenuhi in postopači niso zaželeni.«

– **Imate v Kranju primerno lokacijo za tovrsten šport?**

»Pred tremi leti smo odkupili hlev in jahalnico, kjer imamo treninge. Novi zakon o denacionalizaciji pa za nas ne prinaša nič dobrega. Bojimo se, da bomo izgubili vse in da bo naš zdrav in delaven klub razpadel. Ob vsem tem pa moram dodati, da je le nekaj sto metrov v stran zračne razdalje čudovit konjeniški kompleks – BRDO. To je

Ajda Kalan je znan obraz slovenske televizije in znan glas slovenskega radia. Znotraj RTV hiše je še mentorica za radijski govor.

vas pa vem, da že dolga leta gojite ljubezen do ene najplemenitejših živali, konja.

»V naši družini je vsaka stvar na svojem mestu. Družina na prvem, nato služba in šola, sledijo pa konji, naša velika ljubezen. Te plemenite, elegantne in inteligentne živali so nam v življenje prinesle same svetle točke, brez konj za nas ni življenja, tako jih imamo radi in smo navezani nanje. Ob konjih pozabimo na skrbi, težave, ki nas tarejo, skratka, konji nam pomenijo popolno telesno in duševno sprostitev.«

– **Ste tudi predsednica konjeniškega kluba v Kranju. Koliko članov šteje vaš klub in kdo so člani?**

»Naš klub je mlad in ima okoli 50 članov, v glavnem je to kranjska mladina. Naše osnovno načelo v klubu je, da si mora vsak član ure jahanja prislu-

kraj, v katerega je družba vlagala velike denarje in kjer je zgrajena vsa infrastruktura. Tudi mi smo že poskušali priti na Brdo, kjer so idealna mesta za treninge, pa smo bili onemogočeni. Žal so vrata za konjeniško mladino Kranja zaradi nekaterih tamkajšnjih posameznikov hermetično zaprta.«

– **Kako uspešen je vaš konjeniški klub?**

»Kranjski konjeniški klub se je v nekaj letih, iz popolne športne anonimnosti razvil v enega najbolj uspešnih dresurnih centrov v Sloveniji. Že nekaj let so naši mladinci na prvih mestih v Sloveniji. Sinu Blažu je že dvakrat zapored uspelo osvojiti najvišjo lovoriko, je mladinski državni prvak, hči Polona pa je dvakrat osvojila drugo mesto,« je že povedala naša gostja Ajda Kalan.

Zdravko Erjavec

naša žena

v poštnem nabiralniku

Vam je Naša žena všeč? Bi jo radi dobivali tako, da vam ponjo ni treba v kiosk, trgovino? Postanite naročnica (naročnik) Naše žene, revije po meri vaše družine in poštar vam jo bo prinesel na dom! Plačevali jo boste trikrat na leto s položnico, ki jo boste tudi prejeli po pošti.

naša žena

dragoceno darilo

Če ne veste, kaj bi podarili mami, teti, sestri, prijateljici, ženi, babici, vam predlagamo: Naročite jo na Našo ženo, ki je dragoceno, a ne drago darilo!

Našo ženo lahko naročite na dva načina, tako da izrežete spodnjo naročilnico in jo pošljete na naš naslov Naša žena, Hrvatski trg 3, 61000 Ljubljana ali se oglasite po telefonu (061) 118-255, 119-055 ali 115-315 in zahtevate naročniški oddelek Naše žene.

NAROČAM REVILJO

naša žena

od meseca _____ dalje

NAŠ NASLOV: NAŠA ŽENA, Hrvatski trg 3, 61000 Ljubljana

Podpisani(a): _____

Kraj, ulica: _____

Pošta: _____

Datum: _____

Podpis naročnika(ce): _____